

Alles over antibiotica-resistentie

Boekbespreking

J. Rosier*

In sommige opzichten doet Nederland het goed wat betreft antibiotica-resistentie. De opsporing en aanpak van MRSA in de ziekenhuizen is succesvol waardoor de verspreiding van MRSA beperkt is. En artsen zijn terughoudend met het voorschrijven van antibiotica. Desondanks wordt antibioticaresistentie ook hier een urgent probleem. Rinke van den Brink legt in het boek *Het einde van de antibiotica* uiterst gedetailleerd uit wat er aan de hand is. Van den Brink, redacteur gezondheidszorg bij de NOS, sprak tientallen medische microbiologen uit binnen- en buitenland. Die zien steeds vaker resistente bacteriën opduiken. Berucht zijn onder meer bacteriën die de enzymen ESBL of OXA48 produceren en daarmee antibiotica onschadelijk maken. Steeds meer Nederlanders hebben inmiddels door ESBL resistent geworden bacteriën in hun darmflora. Dat is zorgwekkend omdat de *E. coli*'s en *Klebsiella*'s uit de darmen de belangrijkste veroorzakers zijn van urineweginfecties en longinfecties. Ook vancomycine resistente enterokokken (VRE) komen veel voor, al zijn die minder virulent.

Kwistig

Van den Brink legt uit welke rol het kwistige antibioticagebruik in de intensieve veehouderij speelt. 95% van ons kippenvlees is besmet met ESBL, en ook op andere vleessoorten komen steeds vaker ESBL-producerende bacteriën voor. Ze zitten ook in onze bodem en de rivieren, en komen via besproeiing op groenten. Er zijn wel aanzetten tot verbetering in de veehouderij maar voorlopig blijft het afwachten of dat voldoende resultaat oplevert: uiteindelijk moet het antibioticagebruik voor dieren met negentig procent omlaag. Ook reizen speelt een rol. In Zuidoost-Azië en Griekenland is het aantal infecties met resistente bacteriën enorm. Reizigers brengen die bacteriën mee naar

hier. Steeds vaker zijn de bacteriën resistent tegen het laatste toevluchtsmiddel, de carbapenem-antibiotica. En nieuwe antibiotica komen er niet. Ze zijn voor de industrie te weinig winstgevend.

Infectiepreventie

Twee deskundigen die Van den Brink sprak, wijzen op verpleeghuizen als een minder bekende, maar grote bron van resistentie. Oorzaak is onder meer dat er blind antibiotica wordt voorgeschreven bij urineweginfecties. Pas als een tweede of derde kuur niet aanslaat, wordt er een kweek genomen. Zo'n 10% van de infecties in de verpleeghuizen wordt al veroorzaakt door resistente bacteriën. Een probleem is ook dat verpleeghuizen tekortschieten in de infectiepreventie. Naarmate de problemen toenemen, komt de noodzaak van handhygiëne steeds meer op de voorgrond. Helaas zijn ook hier de feiten zorgwekkend: in de ziekenhuizen wassen artsen en verpleegkundigen hun handen wassen hun handen maar in twintig procent van de gevallen waarin het voorgeschreven is. Alles bij elkaar biedt het boek op basis van de feiten een huiveringwekkend vooruitzicht: een gezondheidszorg waarin we over paar jaar over veel minder effectieve antibiotica beschikken.

Rinke van den Brink, *Het einde van de antibiotica*. Hoe bacteriën winnen van een wondermiddel. Uitgegeven door De Geus. ISBN 978 90 445 23485. Prijs € 24,50.

* Joop Rosier, freelance journalist

